

ESPOO-KONVENCE a AARHUSKÁ ÚMLUVA

Hodnocení vlivů na životní prostředí v přeshraničním rámci

Závěrečný protokol

Závěrečný protokol

V rámci projektu „Strategie realizace Espoo-konvence a Aarhuské úmluvy – nadnárodní účast veřejnosti“ subvencovaného a podporovaného Evropskou unií, spolkovou zemí Dolní Rakousko a rakouským Spolkovým ministerstvem zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství, za účasti spolkové země Horní Rakousko a Ministerstva životního prostředí České republiky

podrobila

skupina odborníků z oboru životního prostředí a veřejné správy podporovaná zástupci nestátních neziskových organizací a občanských iniciativ z obou zemí

u vědomí nutnosti optimalizace přeshraniční spolupráce při záměrech s případnými značnými přeshraničními vlivy na životní prostředí

současné průběhy procesu opírající se o Úmluvu o hodnocení vlivu na životní prostředí přesahujícího státní hranice, uzavřenou v Espoo, ratifikovanou Rakouskem 27. července 1994 a Českou republikou 26. února 2001 a dále o Aarhuskou úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, ratifikovanou Rakouskem 17. ledna 2005 a Českou republikou 6. července 2004, jakož i o příslušné zákonné předpisy týkající se průběhu procesu hodnocení vlivu na životní prostředí

kritické analýze.

Přitom tomuto projektu posloužilo za základ vytyčení cíle spočívající v tom, že konkrétní a transparentní úprava postupu přeshraničního hodnocení vlivu na životní prostředí mezi Rakouskem a Českou republikou usnadní, ulehčí a podpoří spolupráci mezi účastníky obou států (správními orgány, zájmovými skupinami, veřejností).

Dále sloužila jako základ projektu myšlenka, že přeshraniční vlivy na životní prostředí plánovaných záměrů mají být co nejdříve a co nejobsažněji vyšetřeny, popsány a vyhodnoceny za rovnocenné účasti orgánů a veřejnosti obou států, a že výsledek má být přiměřeně zohledněn ve všech rozhodnutích relevantních pro schválení daného záměru.

Nakonec se vyšlo také z předpokladu, že mezi oběma státy dojde v nejbližší době k podepsání bilaterální dohody o hodnocení vlivu na životní prostředí v přeshraničním rámci (Espoo-konvence).

V různých jednáních a pracovních skupinách provedené analýzy prokázaly, že dosavadní praxe schvalování projektů a uskutečnění procesu přeshraničního hodnocení vlivu na životní prostředí na jedné i druhé straně hranice by měly být zlepšeny. Mělo by dojít k optimalizaci různých podrobností procesu, aby se dosáhlo zlepšení, urychlení a větší přijatelnosti projektů a schvalovacího procesu veřejností.

Jednotlivé návrhy zlepšení byly vypracovány na pěti jednáních expertů z obou států, kteří z velké části disponují vlastními zkušenostmi z procesu hodnocení vlivu na životní prostředí včetně přeshraničního. Experti byli zástupci veřejných správ Dolního Rakouska, Horního Rakouska, jižní Moravy a jižních Čech, Ministerstva životního prostředí České republiky, rakouského Spolkového ministerstva zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství, jakož i zástupci zájmových skupin (např. infrastruktury, hospodářství), ekologických organizací, iniciativ i soukromých osob stejných zájmů.

Účastníci tohoto projektu se v budoucnu zasadí v rámci svých činností, funkcí a možností o to, aby tyto návrhy byly při projednávání relevantních přeshraničních projektů maximálně využívány a realizovány. Budou upozorňovat své okolí na tyto optimalizační kroky a aktivně spolupůsobit na jejich zlepšení a realizaci.

Zveřejnění a rozšíření tohoto protokolu v tištěné a elektronické podobě má podpořit a urychlit realizaci optimalizačních návrhů.

Cílem jsou průběhy procesu, které na základě příslušných zákonů jednotlivých států poskytují k využití optimalizovaného řízení hodnocení vlivu na životní prostředí, která splňují jak normy Espoo-konvence, tak i Aarhuské úmluvy, tak také umožňují splněním společných odsouhlasených přídatných doporučení optimální schvalovací proces a usilují o nejmenší negativní vlivy na životní prostředí přesahující státní hranice.

Jako výsledek projektu byla vypracována následující doporučení¹:

DOPORUČENÍ

- ✍ **Rychlé uzavření bilaterální dohody k realizaci Espoo-konvence mezi Českou republikou a Rakouskem**, v níž by byly řešeny důležité otázky přeshraniční účasti jako jsou překlady, zveřejnění, konzultace a zohlednění stanovisek (vzor: dohoda Rakousko-Slovensko)
- ✍ **Rychlé zřízení bilaterální pracovní skupiny**, v níž by se partneři projektu informovali o příslušném stavu legislativy a probíhajících procesech hodnocení vlivu na životní prostředí týkajících se záměrů s případným přeshraničním vlivem na životní prostředí. Pracovní skupina by mohla dále sledovat i dodržování jednotlivých kroků procesu.
- ✍ **Oznamovatelé projektu by měli navázat kontakt s úřady příslušnými pro hodnocení vlivu na životní prostředí v předběžném řízení**, zejména pak se znalci úřadu příslušného pro hodnocení vlivu na životní prostředí a prezentovat obsah projektu.
- ✍ **Dobrovolné informování veřejnosti oznamovateli projektu**: oznamovatelé projektu by měli v počáteční fázi procesu týkajícího se hodnocení vlivu na životní prostředí dobrovolně informovat veřejnost, také dotčeného státu, o projektovém záměru a zahájit práci s veřejností (průběh procesu, akce pro veřejnost, mediace a pod.)
- ✍ **Včasné překlady dokumentů**: u přeshraničních projektů podle Espoo-konvence a Aarhuské úmluvy jsou dobré a včas k dispozici jsou překlady důležitou součástí vzájemných informací a spolurozhodování. Dokumentace by měla být dvojjazyčná a být včas k dispozici.

V Mistelbachu, dne 14. dubna 2005

Za dolnorakouskou stranu:

.....
Dr. Gottfried **Krasa**,
vedoucí Oddělení ekologického práva
Úřad dolnorakouské zemské vlády

Za českou stranu:

.....
RNDr. Miroslav **Rokos**,
ředitel Odboru výkonu státní správy VII
Ministerstvo životního prostředí ČR

Za hornorakouskou stranu:

.....
Dr. Dieter **Goppold**,
vedoucí Oddělení ekologického práva
Úřad hornorakouské zemské vlády

¹ Tato doporučení mohou být realizována v rámci zákonných opatření. Úřady Rakouska a České republiky účastníci se projektu se snaží o realizaci následných kroků v rámci svých kompetencí.

DODATEK A² SEZNAM NÁVRHŮ,

Uspořádání seznamu je zcela libovolné a nemá žádný vliv na prioritu nebo význam témat.

- ✍ **Jednotná a odsouhlasená interpretace znění Espoo-konvence:** Je dán podnět k vytvoření jednotné a odsouhlasené interpretační pomůcky pojmu „značných negativních přeshraničních vlivů na životní prostředí u plánovaných projektů“.
- ✍ **Zlepšení projektové dokumentace:** zásadně je žádoucí pro oba státy zlepšení informovanosti o přeshraničních projektech podléhajících hodnocení vlivu na životní prostředí na internetu. Také již uzavřené projekty by tam měly být uváděny pro srovnání.
- ✍ **Informování popř. aktivní informování prostřednictvím internetu:** internet by měl být používán v zesílené míře pro informační činnost. Lze uvažovat o tom, že by se všechny k dispozici jsoucí informace ukládaly do ústřední informační databáze na ústředním webu „Espoo“ pokud možno dvojjazyčně.
- ✍ **Spolupráce mezi městy/obcemi a úřady příslušnými k hodnocení vlivu na životní prostředí:** spolupráce mezi městy/obcemi a úřady hodnotícími vliv na životní prostředí ohledně výměny informací a průběhu procesu hodnocení vlivu na životní prostředí by mohla být zlepšena tím, že se města a obce více budou angažovat v procesu hodnocení vlivu na životní prostředí.
- ✍ **Čtivost a srozumitelnost dokumentace projektu:** čtivost a srozumitelnost dokumentace projektu pro neodborníky v procesu hodnocení vlivu na životní prostředí musí být zaručena. Odborné podklady by měly být také pro dotčenou veřejnost formulovány srozumitelně a reprodukovatelně. Všechny podklady projektu, posudky a stanoviska by měly být přehledně seřazeny.
- ✍ **Větší použití mediačních forem při hodnocení vlivu na životní prostředí:** existují velmi pozitivní zkušenosti s použitím mediačního řízení mezi oznamovateli projektu a dotčenou veřejností, (viz Horní Rakousko: „Ekologická komise“), které lze dále doporučit.
- ✍ **Větší použití komunikačních nástrojů v procesu týkajícím se hodnocení vlivu na životní prostředí:** lepší a aktivní informovanost účastníků a dotčených subjektů během procesu týkajícího se hodnocení vlivu na životní prostředí by mohla být zaručena průběžným publikováním („lokálními informačními časopisy“) nebo jinými pomocnými prostředky.
- ✍ **Zlepšená informovanost o obsahu Aarhuské úmluvy a Espoo-konvence:** praxe stále ukazuje, že obsahy úmluv jsou známy jen velmi úzkému okruhu odborných zájemců obou zemí.

---

² Pro realizaci existuje v současnosti jen částečný právní podklad. Jedná se o přání účastníků projektu pro budoucí proces a další vývoj právního stavu.

- ✍ **Principy čestnosti, otevřenosti a průhlednosti:** v rámci zákonné shody by měly být záměry projednávány především ve smyslu čestnosti, otevřenosti a transparentnosti.
- ✍ **Optimalizace jednacích dob veřejného projednávání/slyšení:** tato by měla být lépe přizpůsobena dotčeným stranám a jejich možnostem.
- ✍ **Větší použití hodnocení vlivu koncepcí na životní prostředí (SEA), zejména v Rakousku:** velké projektové záměry, územní plány, regionální rozvojové koncepce by měly být projednávány ve větší míře v rámci tohoto hodnocení (strategická EIA), tak jak se to děje již v České republice.
- ✍ **Zdůvodnění opodstatněnosti:** zdůvodnění opodstatněnosti by se mělo uskutečnit již pokud možno ve fázi hodnocení vlivu koncepcí na životní prostředí.
- ✍ **Výběr znalců:** funkce, postavení, kvalifikace, výběr a činnost znalců všeobecně a zejména pak úředních a soudních znalců by měly být veřejnosti lépe a srozumitelněji vysvětleny.
- ✍ **Použití nástroje kontroly přijatelnosti před vlastním úředním řízením:** u některých projektů v minulosti se ukázalo jako velmi pozitivní zavedení tak zvané „sociální“ přijatelnosti před vlastním procesem. Tím byly odstraněny obavy a emoce a řízení se urychlilo, popř. usnadnilo.
- ✍ **Použití nástroje občansko-právní smlouvy:** k zajištění souhlasných úmluv a dohod mezi oznamovateli projektu a veřejností (skupinami občanů) může být ve větší míře mimo proces hodnocení vlivu na životní prostředí použit nástroj občansko-právní smlouvy.
- ✍ **Dodatečné postavení účastníků řízení v rámci složkových zákonů:** požadavek přichází ze strany občanských iniciativ a znamená vytvoření právní možnosti rozšiřující účast veřejnosti také na oblast složkových zákonů.
- ✍ **Zřízení projektového fondu pro hodnocení vlivu na životní prostředí:** všeobecný projektový fond pro zabezpečení zájmů veřejnosti v procesu hodnocení vlivu na životní prostředí by mohl být financován z projektů, neutrálně spravován a mohl by financovat např. právní pomoc, znalce, různé náhrady nákladů apod.).
- ✍ **Přeshraniční hodnocení územních plánů:** územní plány a nadregionální rozvojové koncepce by měly být posuzovány z přeshraničního hlediska a v souladu s Espoo-konvencí v rámci hodnocení vlivu koncepcí (SEA) na životní prostředí projednány, prodiskutovány a odsouhlaseny se sousedním státem.
- ✍ **Optimalizace časového řízení při veřejných projednáních a slyšeních:** zejména v rámci veřejných projednání hodnocení vlivu na životní prostředí by měly všechny strany dostat dostatek času, aby přednesly své námítky a komentáře.

- ✍ **Zlepšení průběhu zpracování:** průběh zpracování námitek by měl být zlepšen a prováděn účinněji.
- ✍ **Zlepšení spolupráce úřad-veřejnost:** k tomu se hodí profesionální kampaně na zlepšení image, také by se mělo cíleně zlepšovat chování zástupců úřadů především v České republice pomocí školení (např. kurzů komunikace).
- ✍ **Kvalifikace vedoucích jednání při hodnocení vlivu na životní prostředí:** malá nebo žádná praxe popř. tradice v kontaktech s občanskými iniciativami vede velmi často ke konfliktním situacím. Zde by bylo možno zvažovat i předání know-how. V rámci kurzů by mohl být vytvořen kvalifikační standard, který by museli vedoucí jednání při hodnocení vlivu na životní prostředí v budoucnu vykazovat, aby tuto funkci mohli vykonávat.
- ✍ **Aktivizace radních pro životní prostředí obcí:** větší začlenění radních majících na starosti životní prostředí (v Rakousku) do aktivního informačního procesu veřejnosti.
- ✍ **Možnost podání odvolání proti stanovisku ve věci hodnocení vlivu na životní prostředí v České republice:** Podání odvolání proti stanovisku není dosud podle české legislativy možné. Možnost odvolání by měla být v budoucnu vzata v potaz.
- ✍ **Prodloužení doby vyložení podkladů hodnocení vlivu na životní prostředí:** současné zákonem stanovené doby k nahlédnutí do spisů by měly být časově rozšířeny a měly by zahrnovat také večerní hodiny.
- ✍ **Prodloužení lhůt pro podání námitek a stanovisek:** lhůty pro podání stanovisek a námitek by měly být prodlouženy.

Dodatek B

Účastníci projektu Espoo-konvence a Aarhuská úmluva: „Hodnocení vlivů na životní prostředí v přeshraničním rámci“:

Adamec, Václav Ing.	Hödl-Höfner Inge Dr.	Proiße, Gerhard Dr.
Aichinger, Thomas DI	Hofstadler, Franz. Dr.	Rauter, Friedrich DI
Aigner, Gabriele Dr.	Holub, Günther Ing.	Reichl, Hubert
Alge, Thomas Mag.	Holubová, Kristýna Ing.	Resch, Petr
Ambrožová, Kateřina Ing.	Holzer, Johann	Retzl, Helmut DDr.
Anschober, Rudolf	Höpfner, Gerfried DI	Rigasová, Milada Mgr.
Bakeš Jiří Mgr.	Hoppichler, Renate	Rokos, Miroslav RNDr.
Baumgartner, Christian Dr.	Kalužíková, Zdenka	Rossmann, Harald Dr.
Běláková, Šárka Mgr.	Kašparová, Ludmila PhDr.	Šandová, Růžena
Belihart, Susanne DI	Kirchner, Helmut DI	Scheuringer, Johannes Mag.
Bergthaler, Wilhelm Dr.	Klocová, Lucie Mgr.	Schnattinger, Andrea Dr.
Bílek, František Ing.	Kotrnc, Josef	Schön, Bernhard DI
Brezansky, Alfred DI	Kouřil, David Mgr.	Schönstein, Richard DI
Brzák Martin, Dr. Mgr.	Kranner, Johannes Mag.	Schörner, Georg Dr.
Chalupská, Hana Mgr.	Krasa, Gottfried Dr.	Schrefel, Christian
Chladek, Karin Mag.	Kroiss, Fritz Dr.	Schübl, Momo
Doppler, Manfred DI	Krol, Emil Ing.	Schütt, Gerhard Dr.
Dubská, Jitka	Kuna, Karin	Schwarz, Rudolf DI
Egger, Roland	Kyselka, Igor Ing. CSc.	Schweeger, Bernd Dr.
Ehrengruber, Helmut Ing.	Lexová, Klára Ing.	Seifert, Karin
Feichtinger, Leopold	Loidl, Gerhard	Seltner, Wolfgang Dr.
Firbas, Petr RNDr. CSc.	Lugmayr, Helmut DI	Šikula, Thomas Mgr.
Gabauer, Reinhard Mag.	Mader, Helmut Ing.	Špringar, Zdeněk Bc.
Gabler, Thomas Dipl.-Ing.	Matějka, Lukáš Mgr.	Stadler, Norbert Mag. Arch.
Gaillyová, Yvonna RNDr.	Meister, Franz	Stelljes Nico
Goppold, Dieter Dr.	Mička, Jaromír Ing.	Stöger, Anton
Grubauer, Karl	Nantl, František Ing.	Taghian, Christiana DI
Gruber, Rudolf Dipl.-Ing.	Navrátilová, Monika Bc.	Takacs, Johann
Guth, Jiří Mgr.	Nosiska, Peter	Takacs, Margit
Hager, Bernhard Mag.	Obrdlíková, Libuše	Thonová, Natálie Mgr.
Hájek, Jiří Ing.	Patrik, Miroslav RNDr.	Tomšík, Viktor Ing.
Halačka, Jiří Ing. CSc.	Pavlíková, Jitka, Ing.	Vacha, Renate
Halla, Mathilde	Pavlovec, Radko	Vávrová Lenka Ing.
Hanzlíček, Miroslav Ing.	Pejcha, Pavel	Volf, Roman
Hasník, Josef	Pešková, Hana Ing.	Vyhnálková, Svatava Ing.
Havíř František, Ing.	Pinter, Christoph Mag.	Wurm, Christine
Hluchý, Jan Ing.	Pommerening-Schober, Renate Mag.	Wurzer, Barbara DI

Dodatek C

Průběhy procesu hodnocení vlivu na životní prostředí